

ل نفوذ

برای افزایش نفوذ در خاورمیانه

(FDI) بود، اما در نیمه دوم این دهه، شاهد کاهش این روند و همچنین کاهش صادرات تسلیحات بودیم. در مقابل، چین به طور پیوسته روابط اقتصادی و دیپلماتیک خود را با شمال آفریقا گسترش داد، بدون اینکه فروش تسلیحات یا روابط نظامی قابل توجهی را افزایش دهد. روابط اقتصادی روسیه با شمال آفریقا، به ویژه با مصر و الجزایر، تقریباً ثابت و بدون تغییر باقی ماند، اما روابط امنیتی این کشور دو مرحله را تجربه کرد: مرحله اول در فاصله سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۰ که روسیه تلاش کرد تا با تأمین تسلیحات و ارسال مزدور وضعیت خود را در شمال آفریقا بهبود بخشد و مرحله دوم زمانی که روسیه می‌کوشید خود را برای جنگ اوکراین آماده کند و دیگر یک تأمین کننده قابل اعتماد تسلیحات نبود. چین، روسیه و ایالات متحده حضور نامتوازی در منطقه دارند و روندها نشان می‌دهد که رقابت میان این سه قدرت در منطقه شمال آفریقا بین سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۲ افزایش یافته است. روسیه در طول سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۲ در زمینه صادرات تسلیحات پیشتر بود اما به مرور آمریکا و چین را رقیب خود در این زمینه دید و در نهایت در سال ۲۰۲۲ بسیاری از بازارهای خود را در آفریقا از دست داد. از نظر همکاری‌های اقتصادی با قدرت‌های بزرگ، مصر مهم‌ترین کشور منطقه شمال آفریقا است. صادرات مصر به هر سه کشور مورد اشاره افزایش یافته و واردات مصر از چین نیز تقریباً در این مدت دو برابر شده است. سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) آمریکا در مصر، لیبی و تونس به طور قابل توجهی بیشتر از سرمایه‌گذاری چین یا روسیه در این کشورها در بازه زمانی ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۲ بود. طبق نظرسنجی‌های عرب بارومتر، محبوبیت چین در این زیرمنطقه بین سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۲ کمی بالاتر از محبوبیت روسیه یا ایالات متحده بود. به ویژه در مراکش، محبوبیت ایالات متحده بین سال‌های ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ افزایش یافت که احتمالاً به تصمیم دولت آمریکا برای به رسمیت شناختن حاکمیت مراکش بر منطقه صحرای غربی مربوط می‌شود.

کشورهای عربی شرق آفریقا و اقیانوس هند

این کشورها (کومور، جیبوتی، سومالی و سودان) در بازه زمانی ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۲ شاهد رشد اقتصادی و امنیتی بیشتری در ارتباط با چین نسبت به سایر مناطق مورد بررسی بودند. همچنین روابط تجاری و سرمایه‌گذاری‌های مستقیم خارجی چین در این کشورها

از مجموع تجارت و سرمایه‌گذاری‌های ایالات متحده و روسیه پیشی گرفته بود. به رغم حضور نظامی آمریکا در این کشورها، چین با ایجاد یک پایگاه دریایی در جیبوتی توجه‌های زیادی را به خود جلب کرده و توانسته است به تعمیق همکاری‌های نظامی خود با کشورهای منطقه بپردازد. روسیه از نظر اقتصادی همکاری‌های بسیار اندکی با کشورهای این منطقه داشته و دارد. صادرات تسلیحات از روسیه به این کشورها نیز هر چند در سال‌های ابتدایی در مقایسه با چین و آمریکا قابل توجه بوده اما به مرور زمان به صفر رسیده است. تا سال ۲۰۲۲، ایالات متحده بیشترین تعداد نیرو را در منطقه مستقر ساخته اما چین نیز با ایجاد پایگاه دریایی توانسته جای پای خود را باز کند. یکن در این منطقه بیش از روسیه و ایالات متحده سرمایه‌گذاری مستقیم داشته است.

شبه‌جزیره عربستان

در فاصله سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۲ شبه‌جزیره عربستان بیش از هر بخش دیگری از خاورمیانه و شمال آفریقا ثبات و آرامش را تجربه کرده است. به رغم خیزش‌ها در بحرین (۲۰۱۱ تا ۲۰۱۲) و جنگ داخلی در یمن (۲۰۱۴) که بعدتر به تجاوز نظامی عربستان به این کشور منجر شد، بیشتر کشورهای جنوب خلیج فارس و خود عربستان در این مدت توانستند همکاری‌های سیاسی، اقتصادی و نظامی خود را با کشورهای بزرگ به طور قابل توجهی تقویت کنند. از نظر تجارت، چین توانست در سال ۲۰۲۲ به بزرگترین شریک تجاری کشورهای منطقه تبدیل شود اما از نظر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در این شبه‌جزیره، ایالات متحده رتبه نخست را در میان قدرت‌های بزرگ دارد.

برای کشورهای شبه‌جزیره عربستان، ایالات متحده همچنان مهم‌ترین و قابل اعتمادترین شریک امنیتی و نظامی است و با فاصله قابل توجهی در مقایسه با چین و روسیه از نظر استقرار نیرو و صادرات تسلیحات در جایگاه نخست ایستاده است. تحلیل آمارهای

در فاصله سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۲ شبه‌جزیره عربستان بیش از هر بخش دیگری از خاورمیانه و شمال آفریقا ثبات و آرامش را تجربه کرده است. به رغم خیزش‌ها در بحرین (۲۰۱۱ تا ۲۰۱۲) و جنگ داخلی در یمن (۲۰۱۴) که بعدتر به تجاوز نظامی عربستان به این کشور منجر شد، بیشتر کشورهای جنوب خلیج فارس و خود عربستان در این مدت توانستند همکاری‌های سیاسی، اقتصادی و نظامی خود را با کشورهای بزرگ به طور قابل توجهی تقویت کنند.

تقریباً در این مدت توانستند همکاری‌های سیاسی، اقتصادی و نظامی خود را با کشورهای بزرگ به طور قابل توجهی تقویت کنند. از نظر تجارت، چین توانست در سال ۲۰۲۲ به بزرگترین شریک تجاری کشورهای منطقه تبدیل شود اما از نظر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در این شبه‌جزیره، ایالات متحده رتبه نخست را در میان قدرت‌های بزرگ دارد.

موجود از تجارت میان کشورها نشان می‌دهد مقصد صادراتی اصلی کشورهای شبه‌جزیره عربستان، چین بوده اما آمریکا نیز همچنان یکی از مقاصد صادراتی پرطرفدار در این منطقه به حساب می‌آید. هر چند همکاری‌های امنیتی و نظامی چین و روسیه با برخی کشورهای منطقه قابل توجه است اما در مقایسه با آمریکا بسیار اندک محسوب می‌شود.

ایران

به عنوان یک کشور غیرعرب در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا که در تاریخ خود درگیری‌های متعددی با همسایگان عرب داشته است، ایران همواره اولویت خود را بر توسعه روابط اقتصادی و امنیتی قوی با بازیگران دورتر قرار داده است. ایران در سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۲، توسعه روابط اقتصادی و امنیتی خود با روسیه و چین را با رویکردی برای تقویت و حمایت از متحدان مسلح غیردولتی خود در سراسر منطقه - به ویژه در عراق، سوریه، لبنان و یمن - ترکیب کرد. سیاست‌های ایران در خاورمیانه همچنین توسط تقابل مداوم با ایالات متحده و اسرائیل هدایت شده است. نتیجه این سیاست‌ها، روابط اقتصادی و امنیتی قوی اما نوسانی با روسیه و چین و روابط تجاری حداقلی با ایالات متحده بوده است. در فاصله سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۲ روسیه در زمینه صادرات سلاح به ایران پیشتر بود و از نظر سیاسی هم مقام‌های روسی با ۸۱ سفر به ایران و ۱۶۱ بار مزیبانی از مقام‌های ایرانی در جایگاه نخست قرار داشتند. چین مهم‌ترین شریک تجاری ایران در میان قدرت‌های بزرگ است اما صادرات ایران به چین از سال ۲۰۱۷ تا ۲۰۲۲ در پی تشدید تحریم‌ها و فشار آمریکا با کاهش زیادی مواجه شد. ایالات متحده هر چند روابط سیاسی و تجاری تنش‌آلودی با ایران دارد اما همچنان دانشجویان ایرانی ترجیح می‌دهند برای تحصیل از میان چین، روسیه و آمریکا، آمریکا را انتخاب کنند.

ترکیه

ترکیه از زمان پیوستن به ناتو در سال ۱۹۵۲ همواره متحد ایالات متحده به شمار می‌رفت. با این حال، بین سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۲، روابط اقتصادی و امنیتی ترکیه با سه قدرت بزرگ (ایالات متحده، چین و روسیه) تنوع بیشتری نسبت به هر کشور دیگری در خاورمیانه و شمال آفریقا پیدا کرد. همچنین روابط تجاری و سرمایه‌گذاری‌های مستقیم خارجی (FDI) ایالات متحده، چین و روسیه با ترکیه در مجموع بین سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۲ گسترش یافت. استقرار نیروهای نظامی خارجی در ترکیه نیز به طور انحصاری در دست ایالات متحده باقی ماند، اما خرید تسلیحات، به ویژه پس از تنش‌های بین آنکارا و واشنگتن، از منابع متعددی از جمله روسیه صورت گرفت. اگرچه ایالات متحده بین سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۲ بیشترین سهم از فروش تسلیحات به ترکیه را داشت، اما در همین دوره شاهد افزایش چشمگیر فروش تسلیحات روسیه به ترکیه بودیم؛ به ویژه پس از سال ۲۰۱۹. این گسترش روابط متنوع اقتصادی و امنیتی ترکیه با سه قدرت بزرگ، نشانه‌ای از نقش ژئوپلیتیکی مهم این کشور در منطقه و جهان است.

شامات و اسرائیل

سوم ● دوم ● اول ● رتبه‌بندی

تجارت (بر مبنای میلیارد دلار)			
سال	روسیه	چین	آمریکا
2012	\$5.9 billion	\$34.5 billion	\$51.1 billion
2022	\$1.97 billion	\$71.3 billion	\$37.9 billion

سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (بر مبنای میلیارد دلار)

سال	روسیه	چین	آمریکا
2012	\$0.3 billion	\$0.8 billion	\$9.3 billion
2022	\$0.6 billion	\$6.1 billion	\$44.0 billion

سوم ● دوم ● اول ● رتبه‌بندی

صادرات تسلیحات (بر مبنای میلیارد دلار)

سال	روسیه	چین	آمریکا
2012	\$540 million	\$0 million	\$531 million
2022	\$0 million	\$0 million	\$461 million

استقرار نیرو (بر مبنای نفر)

سال	روسیه	چین	آمریکا
2012	150	0	0
2022	4,000	0	5,900

اصل خشونت

برای مهار خشونت جواب نمی‌دهد

از زمان آغاز حملات هوایی ارتش اسرائیل به لبنان تاکنون ۵۵۸ نفر شهید و ۱۷۰۰ نفر دیگر زخمی شدند. ارتش رژیم صهیونیستی از صبح روز دوشنبه حملات گسترده به مناطق مختلف جنوب لبنان را آغاز کرد که همچنان ادامه دارد. از سوی دیگر رسانه‌های اسرائیلی از شلیک دست کم ۲۰ راکت و موشک از لبنان به سمت اراضی اشغالی فلسطین و اصابت یکی از موشک‌ها به جاده شماره ۷۰ در شرق حیفا خبر دادند. رسانه‌های اسرائیلی همچنین از اصابت یک موشک به ساختمانی در شهر طبر در شمال فلسطین اشغالی خبر دادند و مرکز پزشکی عیصک اسرائیل، انتقال ۵ صهیونیست زخمی به این مرکز را تأیید کرد. نجیب میقاتی، نخست‌وزیر پیشین دمو (موقت) لبنان در جلسه‌های کابینه این کشور گفت: «حملات مداوم رژیم اسرائیل به لبنان به تمام معنا جنگ نسل‌کشی است و یک نقشه مغرب با هدف تخریب روستاها، شهرهای لبنان و از بین بردن تمام فضاهای سبز است». وزرای خارجه کشورهای عربی طی نشست مشورتی سالانه اتحادیه عرب، بر همبستگی کامل با دولت و مردم لبنان در برابر تشدید تنش خطرناک اسرائیل علیه این کشور تأکید کردند. نشست مشورتی سالانه اتحادیه کشورهای عربی در سطح وزرای خارجه در حاشیه هفتادوهمین نشست مجمع عمومی سازمان ملل متحد در نیویورک برگزار شد. جوزپ بورل، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا با امداد روز گذشته ضمن بسیار خطرناک توصیف کردن حملات اسرائیل به لبنان، گفت که اوضاع به آغاز جنگ فراگیر نزدیک شده است. کاسپار ولدکمپ، وزیر امور خارجه هلند نیز نسبت به حملات جنایتکارانه اسرائیل به لبنان ابراز نگرانی کرد. ولدکمپ در اظهاراتی گفت: «راهکار دیپلماتیک براساس قطعنامه شورای امنیت، تنها راه برون رفت از مناقشه لبنان است». او گفت: «تشدید درگیری در مرز بین لبنان و اسرائیل بسیار نگران کننده است و حملات بین حزب الله و اسرائیل، خطر تشدید بیشتر تنش‌ها را دارد». یک دیپلمات فرانسوی با امداد سه‌شنبه گفت که پاریس خواستار تشکیل جلسه اضطراری شورای امنیت سازمان ملل در مورد لبنان شده است. دقایقی بعد ژان نوتل بارو، وزیر امور خارجه فرانسه تأیید کرد که کشورش درخواست تشکیل جلسه اضطراری شورای امنیت در هفته جاری برای بررسی وضعیت لبنان را ارائه داده است. از سوی دیگر، عراق پیشنهادی برای برگزاری نشست اضطراری کشورهای عربی - اسلامی با هدف متحد کردن تلاش‌ها برای توقف تجاوزات رژیم صهیونیستی به لبنان داده است. عبدالله الثانی بن الحسین الهاشمی، پادشاه اردن به صورت تلفنی با نجیب میقاتی نخست‌وزیر موقت لبنان گفت‌وگو کرد. پادشاه اردن در گفت‌وگوی تلفنی با نخست‌وزیر موقت لبنان، نسبت به خطر تشدید تنش‌ها در منطقه غرب آسیا توسط رژیم صهیونیستی هشدار داد. عبدالله الثانی در تماس با میقاتی، تأیید کرد که اردن در کنار لبنان در مقابله با جنگ اسرائیل می‌ایستد. پادشاه اردن همچنین نسبت به خطر تشدید تنش‌هایی بین المللی برای توقف آن قبل از کشیده شدن منطقه به یک جنگ فراگیر تأکید کرد. عبدالله الثانی همچنین تصریح کرد توقف تشدید تنش در منطقه با توقف فوری جنگ در غزه آغاز می‌شود. پیش از این نیز صد‌ها نفر از مردم اردن با امداد سه‌شنبه با تجمع مقابل سفارت رژیم صهیونیستی، شعارهایی در حمایت از لبنان سر دادند. وانگ یی، وزیر امور خارجه چین در دیدار با وزیر امور خارجه لبنان عبدالله بو حبیب در حاشیه مجمع عمومی سازمان ملل تصریح کرد که یکن قاطعانه از لبنان در محافظت از حاکمیت، امنیت و عزت ملی این کشور حمایت می‌کند. وی تصریح کرد: «فرقی نمی‌کند اوضاع چگونه تغییر کند، به هر حال ما همواره طرفدار عدالت و برادران عرب خود از جمله لبنان هستیم». وانگ یی در ادامه افزود که چین توجه زیادی به تحولات منطقه غرب آسیا به خصوص انفجارهای اخیر ابزارآلات ارتباطی در لبنان دارد و قاطعانه مخالف حملات بی‌رویه به غیرنظامیان است. طبق گفته وانگ یی، قانون زور و وحشیانه تنها صلح را تخریب می‌کند و اصل خشونت برای مهار خشونت نه تنها نمی‌تواند درگیری‌های غرب آسیا را رفع کند بلکه تنها به فاجعه انسانی بزرگتر منجر می‌شود. وی در ادامه افزود که اوضاع فعلی منطقه غرب آسیا، مظهر گسترش درگیری در غزه است و خواستار اجرای طرح «دو کشور برای دو ملت» شد. وزیر امور خارجه چین همچنین ابراز امیدواری کرد که بیروت اقدامات مؤثری برای محافظت از ایمنی و صحت شهروندان چین در لبنان انجام دهد.